

HEIRWEGPAD

Technische gegevens

Afstand

- 8,5 km (ingekort: 7 km)

Wegbedekking

- Kinderwagen is mogelijk
- In natte perioden is stevig schoeisel aangeraden

Parking

- Op het Pater Amaat Vynckelein (let op de blauwe zone!)

Wegaanduiding

- Bij wegverandering: zeshoekig wandelpadbord

Website

- www.heirwegpad.jouwweb.be

Inleiding

De heirweg is een deel van een weg die werd aangelegd voor het Romeinse leger. Deze heirweg verbond Boulogne met Aardenburg - twee voornamelijk Romeinse nederzettingen - over Cassel, Steenvoorde, Leisele, Lo, Diksmuide, Wijnendale, Aartrijke, Zedelgem en Brugge.

Niet enkel de straat "Diksmuidse Heirweg", maar ook de hele omgeving wordt als Heirweg betiteld.

Gezien het grootste deel van dit wandelpad doorheen dit gebied loopt, lag de naam "HEIRWEGPAD" voor de hand.

Beschrijving van de wandelroute

Start onder de gotische kerktoeren (14de eeuw) van de Sint-Laurentiuskerk, die we eerst bezoeken.

We letten er vooral op de Romaanse doopvont uit de 12de eeuw, waarvan drie friezen zijn afgebeeld met legenden van Sint-Nicolaas van Myra aan wie ze is toegewijd. Verder zijn nog de biechtstoel links (1661), de preekstoel (1766) en de drie altaren uit 1651 belangrijk.

Sint-Laurentius werd in de 3de eeuw, op bevel van keizer Valerianus, levend verbrand op een rooster. Dit is rijkelijk geïllustreerd op het schilderij van het rechter zijaltaar. Op het hoofdaltaar stelt de martelaar "de schatten van de kerk", de armen en kreupelen, voor aan de prefect van de keizer.

Bij het verlaten van de kerk bewonderen we nog het mooie orgel uit 1743. De datum is terug te vinden bij het ontcijferen van het chronogram in het Latijn.

Vooraleer de wandeling te beginnen lezen we de grafplaat, links van de kerkdeur aan de buitenzijde aangebracht, waarop o.a. sprake is van Laurentius van Ockerhout en van het "kasteel van Zedelgem". Straks wandelen we daar voorbij.

Links naast de voet van de toren vind je drie witstenen zerken van drie Engelse piloten. In de laatste wereldoorlog werd hun vliegtuig door de Duitsers neergehaald en stortte op 11 december 1940 neer in het Zedelgemse munitiedepot.

Rechts onder de toren bemerk je de grafsteen van Pastoor Frederik Ronse (°1854), alhier overleden in 1934. Zijn historisch boek "De Geschiedenis van Zedelgem en Veldegem", postuum uitgegeven, is het basiswerk over de geschiedenis van ons dorp. Uit eerbetoon koos de plaatselijke heemkundige kring dan ook terecht "Pastoor Ronse" als naam.

Tegenover de kerk tref je het vroegere klooster van de Zusters van Liefde en de bijhorende basisschool aan.

Sinds 1875 verzorgden deze religieuzen er het lager onderwijs voor meisjes en vanaf 1879 eveneens voor jongens. De schoolwet had immers de gemeente toegelaten in 1878 een "knechtschool" in te richten. Vanaf 1905 werden de jongens overgeheveld naar de toen pas gebouwde Sint-Leoschool. In 1970 werden beide scholen samengevoegd en sinds 1983 is het onderwijs gemengd in deze Vrije Basisschool, die nu de naam "Dorp" draagt. Eind 1999 verlieten de laatste zusters hun klooster waarna het in 2004 werd omgebouwd tot parochiehuis met de passende naam "t Kloosterhof".

Nu op stap in de richting van het gemeentehuis, door de "hof Berquin", in vroegere eeuwen de woonplaats van de heren van Zedelgem (familie wiens naam verbonden was met Zedelgem), later de privé-tuin van burgemeester Joseph Berquin (1905-1964). Op 31 december 1969 werd de tuin door de gemeente aangekocht en als gemeentepark opengesteld. In april is deze telkens op zijn paasbest door de bloei van de vele gele narcissen.

Enkele merkwaardige bomen zijn levende getuigen van die vroegere tuin. De Japanse notenboom of "Ginkgo biloba" met zijn eigenaardig blad, dat heel mooi verkleurt in de herfst. Een zilverspar met zijn opvallend rechtopstaande kegels. Een treures

met zijn naar beneden hangende takken. Een moeraseik, tamme kastanje en rode paardenkastanje. De stevige rode beuk heeft moeten plaats ruimen voor een nieuw exemplaar, deze aanplant is een symbool voor de jumelage met Reil aan de Moezel. Statige esdoorns, essen, haagbeuken en linden maken het plaatje compleet. Het wordt een leerrijke zoektocht. Succes!

Deze tuin werd in 2007, deels ingepalmd voor de bouw van een nieuw administratief centrum.

Recent moest het vroegere gemeentehuis plaats maken voor een nieuwbouwproject. Deze transparante vleugel, die aansluit bij het administratief gebouw, werd in 2018 in gebruik genomen als “Sociaal Huis”.

We belanden op het in 1989 herschikte Pater Amaat Vynckelein. Vyncke was een geboren Zedelgemenaar. Op 12 februari 1850 zag hij het levenslicht in het huis, dat stond waar nu de straat gelegen is. Als 17-jarige trok hij naar Rome om er als zoeaaf de Pauselijke Staten te verdedigen. In 1870 is hij terug in Vlaanderen. Hij zette zijn studies verder en was medestichter van het tijdschrift "De Vlaamsche Vlagge". Priester gewijd in 1876, werd hij onderpastoor te Dudzele. In 1881 vertrok hij als Witte Pater naar Afrika en stierf er in 1888. Omwille van zijn grappen die hij soms uithaalde, werd hij in de volksmond "Ratte Vyncke " genoemd.

Het inoxkunstwerk "Ode aan het metaal", door kunstenaar Roger Bonduel (St.-Andries) in 1993 verwezenlijkt, verwijst naar het belang van de metaalindustrie voor onze gemeente.

We nemen het wandelpad aan de rechterzijde van het plein.

Aan de Burg. J. Lievensstraat slaan we linksaf en volgen die tot aan het huisnummer 32. Rechts vinden we er een zeer oude voetweg, die vroeger voor een korte verbinding zorgde tussen de Sint-Laurentiusstraat en de omgeving van de "platsemeulen". De historische straatnaam "Molenstraat" werd daarom bewust behouden.

De molen, waarvan je links de beschermde molenromp ziet staan, werd ruim 200 jaar tot kort na Wereldoorlog I, door de familie Lievens uitgebaat. Vandaar dat hij daarom soms "Lievensmolen" wordt genoemd. Ook burgemeester Joseph Lievens (1801-1883), aan wie de straatnaam herinnert, was tot in 1858 één van de bewoners.

Na deze uitleg nemen we rechtsaf deze geplaveide weg.

Aan de "Plaatsbeek" kan je kiezen.

Of je gaat linksaf en volgt de tweesporenweg. Of je stapt rechtdoor naar het platform. Je krijgt daar een uitzonderlijk uitzicht op de dorpskom en het hele gebied. Het valt meteen op hoe die landelijke sfeer, zo dicht bij de dorpskern, nog uitstekend

bewaard is. Wanneer er geen water in de plas staat, kom je via het vlonderpad aan het tweesporenpad.

De weilanden werden gedeeltelijk uitgegraven tot een gecontroleerd overstromingsgebied met een capaciteit van 50.000 m³, waardoor het dorp, zoals het in 2007 gebeurde, gevrijwaard wordt van nieuwe overstromingen bij hevige regenval.

Niet alleen hier, maar ook op talrijke andere weggedeelten kan je genieten van de kruiden langs onze wegbermen.

Bij het einde van de weg slaan we linksaf en volgen de Kronestraat met een grote rechtse bocht. De naam Kronestraat houdt een verwijzing in naar de vroegere herberg "De Blauwe Kroon".

Links van de weg, maar wat meer afgelegen, vinden we een vroegere boerderij met verspreide bebouwing en met de naam "Kroonhof", zodat we terecht mogen spreken van de wijk "Kroonhoek".

De weg daalt nu langzaam naar de Zabbeek die we dwarsen.

De rij met acht gelijke "militaire" woningen was een eerste vorm van sociale woningbouw op onze gemeente. Dit was tussen beide wereldoorlogen: 1923-24.

Wij komen een eerste maal bij de "Diksmuidse Heirweg".

Die plaats is wel belangrijk. Rechts van ons, in de omgeving van de eerste pyloon, dacht men lange tijd dat de Romeinen hier een "castrum" of een stenen vesting hadden gebouwd.

Het verbouwde hoekhuis links was tot eind 1971 de heel voornamelijk herberg, waarvan hoger sprake, genaamd "De Blauwe Kroon". Deze woning, waarvan de oudste gegevens dateren van 1518, heette

vroeger kortweg "Croone". Samen met de boerderij hier rechtover, eigendom van het Sint-Janshospitaal uit Brugge, vormde deze herberg de wijk "Noortweghe". Alvast een logische naamgeving, gezien

deze wijk ten noorden van de Sint-Laurentiuskerk gelegen is.

Het was tevens een tegenpool van het beter gekende Zedelgemse Zuidwege.

De oorsprong van de hoeve "Noordweghe hof", trouwens één van de mooiste van ons dorp, gaat terug tot vóór 1392.

We stappen linksaf richting Aartrijke. Het complex voor ons was de "Kazerne Kapitein Stevens", een opleidingscentrum voor onderofficieren, nu voor de provinciale veiligheidsdiensten.

Onmiddellijk voorbij de hoeve moeten we rechtsaf, langs de aardeweg, de bossen tegemoet. In deze omgeving werden recent verschillende natuurpercelen aangelegd met uitgebreide verklaring op de informatiepanelen langs deze weg.

We dwarsen de vroegere militaire spoorweg, nu asfaltweg, die leidt naar het "explosieve" Zedelgem, beter bekend als het munitiepark, links van ons gelegen. Maar geen probleem, eind 1994 werden alle militaire activiteiten er gestopt en werd alle munitie verwijderd!

We naderen nu stilaan het Vloethemveldbos. Omdat destijds dit lagergelegen gebied bij hevige regenval of stortvloed onder liep, kreeg het als toponiem de naam "Vloethem".

Dat het lager ligt dan de omgeving zien we nog heel duidelijk bij het verlaten van het bos, maar dit is voor straks.

Dit omvangrijke gebied (280 ha) werd door graaf Gwijde van Dampierre in 1296 geschonken aan het Sint-Janshospitaal van Brugge. Vóór 1700 was het "velt" een onvruchtbaar heidegebied. De slechte afwatering, gevolg van een ondoorlaatbare bodem, deed er tal van poelen ontstaan. Om dit gebied in cultuur te brengen, legden de broeders van het Sint-Janshospitaal een dijk aan om enerzijds een gebied, gelegen achter het huidige bos, droog te leggen en anderzijds bepaalde vijvers te behouden. De visvijvers hadden immers hun economische waarde in die tijd: die stonden namelijk in voor de bevoorrading van zoetwatervis en werden dan ook verpacht. Tussen 1770 en 1882 werden deze plassen drooggelegd en bebost.

Nadat het Sint-Janshospitaal in de handen van de C.O.O. (d.i. het huidige OCMW) van Brugge terechtkwam, werd in 1924 een groot deel, nl. 185 ha, verkocht aan het Ministerie van Landsverdediging voor het aanleggen van het munitiedepot. (tot 1994)

Dit domein is thans nog steeds een afgesloten gebied. Omdat de natuur en de barakken zo zouden behouden blijven is het enkel begeleid te bezoeken.

Het is precies in die historische barakken dat het Britse leger op het einde van WO II meer dan honderduizend soldaten als krijgsgevangenen opsloot in het “Prisoners of War Camp”.

Vandaag beheert het Agentschap voor Natuur en Bos het volledige natuurgedeelte van in totaal 330 ha en redde dit zo van verdere speculaties. Een rijk wandel- en natuurbos wordt op die manier doorgegeven aan de volgende generaties.

Geniet, na deze historische uitleg, volop van de fauna en flora. Als voornaamste bomen vinden we: beuk, zomereik, berk en naaldbomen. Bij de kruiden zoeken we vooral wilde kamperfoelie, salomonszegel, valse salie en restanten van heidekruid op, maar we vergeten ook de varens en de verschillende mossen en zwammen niet. Tal van vogels nestelen zich hier: o.a. uilen, spechten, mezen, wiewalwalen en nachtegalen. Tijdens de winter zoeken kraaien er hun slaappleaats op.

Ondertussen zijn we wellicht an de in 1776 opgerichte hoeve “Vier Eycken”, het eerste boswachtershuis, midden in het bos gekomen.

Wij gaan rechtsaf om de zogenaamde "Lange Dreef", nu Polderdreef, te bewandelen. Deze 1 km lange dreef vormt de grens

met Snellegem die pas in 1777 nauwkeurig werd bepaald na de drooglegging van dit zompige gebied. Opvallend is dat zelfs vandaag dit natte terrein nog steeds doorspekt is van de afwateringsgrachtjes.

Na het verlaten van dit bos valt heel duidelijk het niveauverschil op dat eerder aangehaald werd. De asfaltweg bocht naar rechts richting het groepje huizen "Maantjeveld" genaamd. Net als Vloethemveld, Merkenveld, Litterveld,... verwijst het achtervoegsel veld naar eerdere "heidegebieden". De aardeweg rechtdoor is een zogenaamde "trage weg" en wordt toepasselijk Kastanjehage genoemd.

Hier nog even "genieten" van de haag ijzeren "hoogbomen".

Aan Maantjeveld zijn we halfweg onze wandeling. Voorbij deze wijk, waar nu de houten chalet staat, bevond zich een steenbakkerij in het begin van de 20ste eeuw, nl. van 1906 tot 1914. De stenen van verschillende oude Zedelgense huizen werden hier gebakken.

We trekken opnieuw naar de Diksmuidse Heirweg. Die volgen we linksaf. Dit is het hoogstgelegen punt van onze tocht (20 m boven zeeniveau). Noodgedwongen moeten we een paar honderd meter door de bewoonde wereld tot we het drukke kruispunt met de Snellegemsestraat dwarsen.

Op die hoek staat een verzorgde Mariakapel, in 1878 gebouwd door juffrouw Mathilde Rommel, genaamd "Kapel der Noordwandeling". Je treft er de laatste afspanning

van de wijk aan: “Den Heirweg”. Bedenk dat er ooit 17 herbergen stonden op dit gehucht!

Eens het kruispunt voorbij lopen we gemakkelijk bergaf op deze historische “heirbaan”.

Honderd meter verder vind je rechts een aardeweg. Tot 1951 bolde hier "Kameltje", de tram van Brugge naar Leke en omgekeerd.

Op de lagergelegen landbouwgronden rechts achter de huizen is het "Gaaistuk" van de aloude schuttersgilde Sint-Sebastiaan gelegen. De staande wip is echter al lange tijd geleden verwijderd.

Als we het laatste huis voorbij zijn, dan kunnen de vermoede voeten de weg hier met 1,5 km inkorten door rechtsaf de beukendreef te nemen en terug aan te sluiten in de Hollebekestraat. In de volksmond heet deze dreef de "Stakedreef". Maar de natuurliefhebbers kunnen nog genieten van enkele bospartijen en vergezichten.

Even daarna zien we links door de naaldbomen heen het kasteel van Zedelgem "Ter Zaele", waarvan sprake op de grafplaat naast de kerkdeur. In werkelijkheid betrof het een buitenverblijf van de familie van Ockerhout waarvan één van de kasteelheren, Laurentius

van Ockerhout, er in 1815 overleed (huisnummer 119).

Rechts werd recent een bos van 4 ha aangelegd. Het kreeg de erg toepasselijke naam "Het Ockerhout". Voor de aanplant wordt gebruik gemaakt van streekeigen plantgoed. Het staat open voor wandelaars, mountainbikers en ruiters. De vorm van de zitbanken verwijzen, weliswaar een beetje uitvergroot, naar de typische stenen van de Romeinse heirwegen.

De weg loopt recht op Brugge stad, maar zover gaan we niet. Wanneer we, na een kleine kilometer, rechtsaf het laatste stukje aardeweg van onze wandeling in het bos nemen, zijn we slechts een paar stappen van het grondgebied van Brugge verwijderd.

Je stelde wellicht vast dat dit laatste weggedeelte autoluw is. Net voorbij die afslag werd een zogenaamde tractorsluis geplaatst om het “autosluipverkeer” te verhinderen.

Het klepperende klokje dat men hier hoort, is afkomstig van de benedictijnenabdij van Zevenkerken die links van ons verscholen ligt in de bossen. Wij moeten echter bij de asfaltweg rechtsaf: de Kezelbergstraat, zo genoemd naar een "berg" die destijds in deze omgeving gelegen was op de grenzen van Sint-Andries, Snellegem en Zedelgem.

Meteen krijgen we een heel ander beeld met links van ons een fraai uitzicht op de lager gelegen akkers en weiden en voor ons in de verte de wenkende dorpskom.

Bij het gerestaureerde hoekhuis, ooit herberg “Rozendal” en gedateerd 1902, slaan we links de Hollebekestraat in.

De ingekorte weg sluit hier terug aan.

De herbouwde woningen (huisnummer 2), bijna op het einde van deze straat gelegen, links van de weg, heette het "Slaghof". Daar had een veldslag-in-'t-klein plaats tijdens de Franse Revolutie (einde 18de eeuw). Er werd nl. een Franse legercolonne overvallen. Nu wordt met "Slaghof" heel de wijk rond dit huis bedoeld.

We dwarsen opnieuw de Zabbeek, die ondertussen, zowat honderd meter naar rechts in het bosje, de Plaatsebeek heeft opgeslorpt. Dit is tevens het laagstgelegen punt van onze tocht (8 m boven zeeniveau).

Nogmaals kruisen we de voormalige militaire spoorweg om bij de Loppemsestraat naar rechts te stappen in de richting van de kerktoeren. In 2003 liet het West-Vlaams provinciebestuur de treinsporen uitbreken en vervangen door een fijne grindlaag. Zo creëerde men een wandel- en fietspad om de bossen van het

Vloethemveld en Merkenveld, aan het andere eind van Zedelgem, met elkaar te verbinden.

Vroeger werden de Hollebekestraat en de Loppemsestraat vanaf de spoorweg tot aan de Groenestraat, de "Wellewaerdestraat" genoemd. De Loppemsestraat vanaf de spoorweg richting Loppem heette de "Pleynestraat", zo genoemd naar de hoeve "de Pleyne" verderop aan de grote bocht van deze weg.

Vlakbij tref je het in december 1971 in gebruik genomen nieuwe kerkhof. Het werd in 2008 uitgebreid en heraangelegd als een parkbegraafplaats, waar je als bezoeker tot rust kan komen.

In 2016 was het nieuwe woonzorgcentrum klaar, 135 bewoners kunnen er verblijven. In het bijhorende dagverzorgingscentrum kunnen 15 hulpbehoevenden terecht. Aansluitend zijn, in de 3 assistentie woonblokken, 48 woongelegenheden beschikbaar. Kortom een site, waar zorg voor onze oudere bevolking primeert. Klaverveld, Klaverbilk en Klaverhof zijn de respectievelijke namen voor dit klavertje “drie” dat beheerd wordt door de vzw Zorg en Welzijn.

Een vierde blok werd in 2018 ingenomen door de Sprinkel, een afdeling van Oranje vzw, die tien volwassenen met een beperking permanent opvangt.

Op de “open binnenkoer” werd, in verhoogde bakken, een zorgmoestuin geplaatst. De verzorging van de planten is een sociaal bindmiddel om de bewoners van de site samen te brengen.

Aanpalend werd al in 2011 het lokaal dienstencentrum “De Braambeier” geopend. Zijn naam herinnert aan de talrijke braambesstruiken, die in de omgeving stonden. Achteraan het gebouw werd het kunstwerk “Deflector” van Maarten Schaubroeck aangebracht. Het is een

kunstige zonwering, waarbij de stalen vlakken het zonlicht reflecteren en dempen.

Aansluitend mocht de metaalkunstenaar bij de ingebruikname van het WZC het werk uitbreiden met zijn landmark “Reflector”. Elk facet staat voor een individu en verwijst naar de veelzijdigheid van de mens in de gemeenschap. Het doortrekken van het kunstwerk vanaf de fietsenbergplaats naar de functionele zitbank en tafelcombinaties samen met enkele “metalen bomen” versterkt de identiteit van de zorgcampus.

Ga gerust de beide werken bekijken.

Bijna aan het einde van de Loppemsestraat krijgen we rechts een nieuwe wijk. Met de straatnaam Frère Grégoirestraat blijft de herinnering levendig aan deze eminente broeder. Sinds 1971 voetbalde hier het plaatselijke Excelsior Zedelgem. De stadionnaam "Grégoirestadion", die men bij zijn overlijden in 1983 gaf, was een hulde aan deze Broeder Xaveriaan, die in 1941 de nodige impulsen gaf aan het toenmalige blauw-witte "Zedelgem Sportief". Sinds de verkaveling van het terrein, in 1994-1995, wordt er in het sportcentrum Groene Meersen gevoetbald.

Aan de overzijde van de Loppemsestraat, waar het huis nummer 10 staat, was het "Potentestuk" gelegen. Daar zou de "potente" of galg gestaan hebben. Of het werkelijk een galg of enkel een schandpaal was, is nog niet uitgemaakt. De "Potentewegel" verwijst daar naar.

Aan het kruispunt slaan we rechtsaf. Zonder verdere aanwijzingen en voorbij het administratief centrum kun je de startplaats terugvinden.

Tot weerziens!

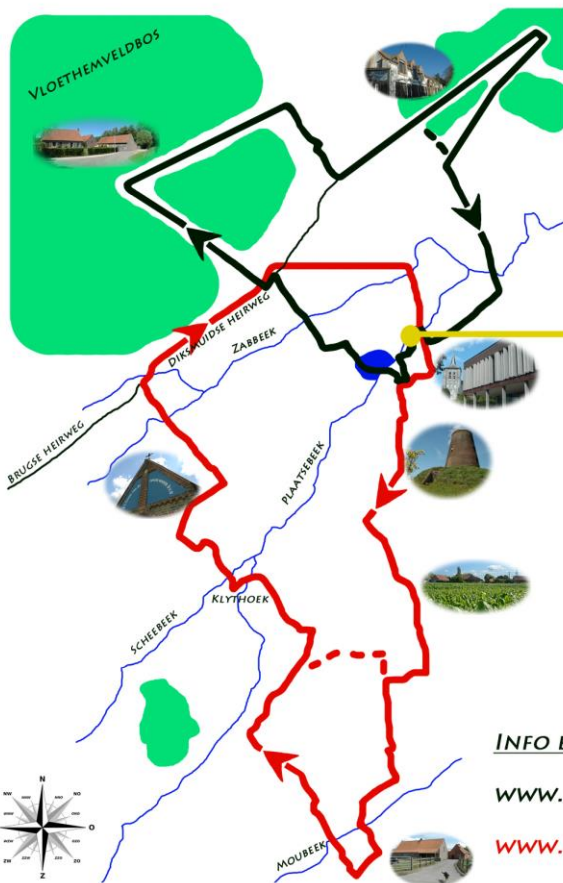
Freddy Slabbinck

KWB Zedelgem.

Lentemaand 1980, met herwerkingen in 1991, 2000, 2019 en 2021.

Bemerking: Het Heirwegpad en het Klytepad hebben dezelfde start- en eindplaats en werden kort na elkaar uitgewerkt. Om, voor deze wandelroutes, dubbele teksten te vermijden, werd voor ieder wandelpad telkens andere en aanvullende informatie geschreven. Lees daarom de beide infoteksten.

HEIRWEGPAD KLYTEPAD

INITIATIEF:

MET DANK AAN:

Zedelgem

LEGENDE:

STARTPUNT A/D KERK

HEIRWEGPAD: 8,5 KM

-- INGEKORT: 7 KM

KLYTEPAD: 11,5 KM

-- INGEKORT: 8,7 KM

WEGAANDUIDING:

P P. A. VYNCKEPLEIN

INFO EN BROCHURES:

WWW.HEIRWEGPAD.JOUWWEB.BE

WWW.KLYTEPAD.JOUWWEB.BE